

Zatrzymanie unijno-brytyjskich negocjacji na temat docelowych relacji obu stron

Przemysław Biskup

Zaostrzenie przez Radę Europejską (RE) tonu konkluzji w sprawie negocjacji nt. relacji UE i Zjednoczonego Królestwa po brexicie i następnie wymiana oświadczeń obu stron (15–18 października) skutkują zatrzymaniem rozmów na ich ostatnim etapie. Mimo postępów odnotowanych przez negocjatorów w ostatnich tygodniach ryzykowny dla obu stron scenariusz „odroczonego twardego brexitu” może dojść do skutku za sprawą sporu o dostęp rybaków unijnych do łowisk brytyjskich.

W jaki sposób doszło do załamania negocjacji?

Eskalacja wynikała ze sporu o kontrolę kalendarza negocjacji, pozwalającą wytwarzać presję czasową i uzyskiwać dzięki niej dodatkowe ustępstwa. W świetle ultimatum Johnsona z 8 września strona brytyjska oczekiwała co najmniej wstępnego zatwierdzenia przez RE treści porozumienia podczas październikowego szczytu, zaś UE stwierdziła, że krytyczną datą jest koniec miesiąca. Położenie nacisku w konkluzjach RE na jednostronne ustępstwa brytyjskie i rezygnacja z intensyfikacji rozmów wywołały negatywną reakcję Wielkiej Brytanii. Zmiany w dokumencie wprowadzono z inicjatywy kilku państw UE, zwłaszcza Francji i Holandii. Sytuacja ta doprowadziła do załamania oficjalnych rozmów, przy pozostaniu głównych negocjatorów w nieformalnym kontakcie. Wobec rozpoczętego już przeczucia się odpowiedzialnością za fiasko niewznowienie rozmów grozi wieloletnią eskalacją sporu.

Jak przebiegały dotąd negocjacje nt. docelowych relacji?

Rozpoczęte w marcu rozmowy obejmują 12 obszarów: od umowy o wolnym handlu, przez transport i przepływ danych, po współpracę sądową. Sesje odbywały się przemiennie w Brukseli i Londynie, z przerwą w marcu–kwietniu i zdalnie w kwietniu–lipcu z powodu pandemii. W wyjątkowo krótkim czasie negocjatorzy zdołali ograniczyć pole sporu. Wielka Brytania zaakceptowała: opracowanie umowy bazowej z jednolitymi ramami prawnymi dla wszystkich obszarów negocjacyjnych; włączenie do niej usług audiowizualnych i transportu morskiego; propozycje UE ws. reguł pochodzenia

towarów oraz [objęcie Gibraltaru odrębną umową](#). Zjednoczone Królestwo wycofało postulat automatycznego wzajemnego uznania kwalifikacji zawodowych. Strony uzgodniły też zakotwiczenie umowy m.in. w Europejskiej konwencji praw człowieka i w paryskim porozumieniu klimatycznym.

Jakie kwestie wciąż czekają na rozstrzygnięcie?

Niezależnie od kwestii merytorycznych kluczowa jest presja czasu. Uwzględniając wymogi ratyfikacyjne, na negocjacje i przełożenie ich na tekst traktatu pozostały maksymalnie trzy tygodnie. Od kilku miesięcy spór koncentruje się na kwestiach sankcji krzyżowych i polityki konkurencji (LPF). Pierwsza dotyczy mechanizmu prawnego przenoszącego sankcję za złamanie ustaleń umowy na jednym z pól na inne z nich (dlatego określane są jako krzyżowe). Kwestia druga obejmuje m.in. standardy techniczne, sanitarne i środowiskowe, prawo pracy, kwalifikacje zawodowe czy pomoc publiczną dla przedsiębiorstw. Znaczenie LPF wzrosło podczas negocjacji na tle ekonomicznych skutków pandemii. Powyższe kwestie mają fundamentalny charakter z punktu widzenia integralności jednolitego rynku i w konsekwencji interesów wszystkich państw UE. Trzeci najbardziej sporny obszar stanowi [rybołówstwo](#).

Na czym polega znaczenie kwestii łowisk?

Spór o łowiska brytyjskie, choć marginalny gospodarczo (ułamki procenta PKB każdej ze stron), jest ważny symbolicznie, co utrudnia jego racjonalizację. Popycja UE

KOMENTARZ PISM

zakłada faktyczne pozostanie Wielkiej Brytanii we wspólnej polityce rybołówstwa. Wielka Brytania założyła odzyskanie pełnej kontroli nad łowiskami, przy odsprzedaży części kwot połowowych rybakom z UE i okresie przejściowym trzech lat. Spór ten, dotyczący suwerenności, poparcia wyborczego w rybackich „okręgach marginalnych” w Anglii i separatyzmu w Szkocji (repatriacja polityki rybołówstwa wzmacnia jedność Zjednoczonego Królestwa), dotyka [wszystkie części elektoratu](#) Johnsona. Łowiska są też ważne dla polityki wewnętrznej we Francji, w Holandii, Belgii, Danii i Szwecji. Państwa te grożą zablokowaniem całego porozumienia między UE a Wielką Brytanią mimo małego prawdopodobieństwa ustępstw brytyjskich w tej sprawie.

Jakie są możliwe konsekwencje braku porozumienia dla UE i Polski?

Porozumienie zapewniłoby jednolite ramy prawne wzajemnych relacji oraz uporządkowane przejście do nowych zasad wymiany gospodarczej i współpracy. Brak umowy grozi znaczącym pogorszeniem zasad wymiany, utratą wielu części rynku brytyjskiego na rzecz państw trzecich, a także najprawdopodobniej zaostrzy spór prawny na tle przygotowań Wielkiej Brytanii do niepełnej implementacji umowy o wyjściu („[rozwodowej](#)”) na podstawie obecnie procedowanych ustaw brytyjskich. W przypadku głębokiego kryzysu gospodarczego należy oczekiwać ograniczenia wydatków zbrojeniowych i aktywności brytyjskiej na wschodniej flance NATO. Polski eksport byłby narażony na cła (szczególnie żywność) i przestoje na granicach (usługi transportowe, produkty nietrwałe). W 2019 r. obroty dwustronne wyniosły ok. 120 mld zł, przy polskiej nadwyżce ok. 40 mld zł.